

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO. 11 (3515) ●

● ЧАЦВЕР, 16 САКАВІКА, 2017

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Гасцінны горад Вісагінас
Прыгожае Свята беларускай песні зладзіў Беларускі культурны цэнтр “Крок” **Стар. 2**

У песень — родная душа
Стар. 3

Паэзія вырастае з любові
У Цэнтральнай гарадской бібліятэцы Екабпілса прайшла творчая сустрэча з вядомым беларускім паэтам Станіславам Валодзькам **Стар. 4**

ДЫЯЛОГ КУЛЬТУР

Мастацтва на дваіх

Настаўнік і вучань, украінскі мастак Фёдар Свісцільнік і беларус Аляксандр Акуцыёнак прадставілі на выставе ў Мінску, у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі, свае жывапісныя творы

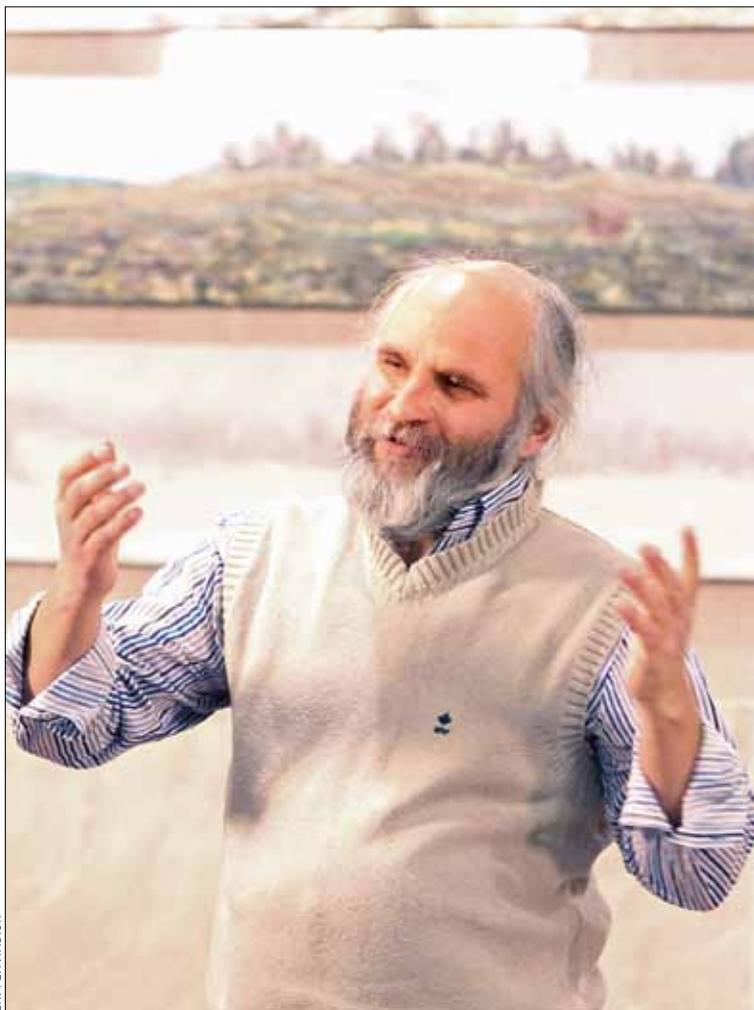
Іна Ганчаровіч

Пабывала на вернісажы двух мастакоў. Выстава іх стала не проста шараговай з’явай, а сапраўднай культурнай падзеяй. Бо выставілі творы чалавек сталы і малады, настаўнік і вучань, да таго ж старэйшы — украінец, а малодшы — беларус. Такі праект сам па сабе цікавы. Але ж і прысвячаецца ён дзвюм важным датам: адзначалася 25-годдзе Таварыства дружбы “Беларусь—Украіна” і Шаўчэнкаўскага дзень — Кабзар нарадзіўся 9 сакавіка 1814 года.

Сама выстава, яе культурна-эстэтычная аўра выклікалі шмат пачуццяў. Светлых, прыгожых. У тым, што сапраўднае мастацтва — гэта вялікая сіла, мяркую, многія мелі магчымасць упэўніцца. Мы ж часам нават плачам, калі ўзрушае душу песня, музыка, фільм, апавяданне. Дадам: мастацтва здольнае тварыць чуды! Яно можа рушыць непатрэбныя бар’еры паміж людзьмі — напрыклад, нацыянальныя ці рэлігійныя. Мастацтва здольнае нават зблізіць сэрцы людзей розных палітычных перакананняў “да адлегласці дыялога і паразумення”. Я ўжо не кажу пра тое, што дзякуючы мовам мастацтваў, часта зразумелым і без перакладу, людзі розных народаў лепш чуюць, разумеюць адзін аднаго. Старэйшы з мастакоў, Фёдар

Свісцільнік, нарадзіўся на зямлі Кабзара. І ўжо чвэрць стагоддзя жыве і працуе на зямлі Песняра — Янкі Купалы, таксама непаўторнай па сваёй прыгажосці. Пераехаўшы з Адэсы ў Беларусь на сталае жыццё, украінскі мастак 25 гадоў выкладае малюнак і жывапіс у Радашкавіцкай школе мастацтваў. (Менавіта Радашкавічы, з націскам на першым складзе — спрадвечная назва паселішча пад Мінскам, якое цяпер называюць: Радашковічы. — Рэд.) Зямля наша багатая на таленты — у тым украінец і сам пераканаўся. Бо напрацаваў тут не толькі свае карціны. Ёсць у яго і таленавітыя вучні: жывапісцы, дызайнеры, скульптары, архітэктары. Адзін з іх — мастак Аляксандр Акуцыёнак.

“Захаваныя імгненні” — так называецца выстава. У кожнага ж тыя імгненні свае. Фёдар Свісцільнік захваў на карцінах тыя, што падгледзеў у прыроды: нескануцая снежная цаліна, вузкая сцяжынка, замечаная снегам, бязлюдная вясковая вуліца, хвалі на ніве, што выпльвае збжыну. І — букеты кветак, якія на карцінах шмат і розных: вялікія і маленькія, яркія і вельмі пашчотныя. Прычым усе прамяняць нейкім незвычайным святлом. І радасцю. На іх хочацца бясконца глядзець. Проста любавалася, не шукаючы слоў, каб пе-

І расказваць гісторыі Фёдар Свісцільнік — таксама мастак

радаць пачуцці, не паглыблячыся ў сэнсы, не звяртаючы ўвагі на тэхніку, кампазіцыю... Пашкадавала хіба, што палотны тыя не перадаюць пахі. Хоць, дарэчы, у Мінску былі сумесныя праекты мастакоў з парфумерамі. То можа й тут можна было б паспрабаваць?

Творы Аляксандра Акуцыёнака — зусім іншыя па стылістыцы. Яго й не назавеш “прадаўжальнікам традыцыі” настаўніка. Бо працуе Аляксандр у іншым кірунку мастацтва. На вернісажы гучала такое вызначэнне: фігуратыўны жывапіс. Малады мастак паказвае характары людзей, іх перажыванні, эмоцыі.

Што, аднак, паяднала мастакоў, якія нарадзіліся ў розных краінах, у розны час, і родныя мовы ў якіх розныя? Яны маюць справу з

аднолькавымі прадметамі: палатно, акрыл, алей... Вяўляюць уражанні, думкі, пачуцці на палатне. Абодва спрабуюць гаварыць пра рэчы, цікавыя для ўсіх: каханне, прыгажосць, гармонія, шчасце, гора... І хоць мовы беларуская і украінская розныя, аднак жа — блізкія. І нягледзячы на тое, што паміж Украінай і Беларуссю ёсць цяпер дзяржаўная мяжа, мытня ды іншыя бар’еры, аднак народы нашыя застаюцца па-ранейшаму не проста добрымі суседзямі. Мы з украінцамі — духоўна вельмі блізкія людзі. Прычым сувязь тая значна больш моцная, і складаная адначасова, чым тое можа здавацца на першы погляд. Наша братэрства мацавалася, у тым ліку і крывёю, праз мноства пакаленняў.

→ **Стар. 4**

ВЕСТКІ

Купала ў Парыжы

Іван Іванаў

Літаратурная выстава “Завуся я толькі Янка Купала” дэманструецца ў будынку Пасольства Беларусі ў Францыі

Сам Пясняр у Францыі не быў, а блізкаю стала краіна для паэта найперш таму, што ў ёй знайшлі прытулак, ратуючыся ад рэпрэсій, удзельнікі вызваленчых паўстанняў з абшараў Рэчы Паспалітай. Як вядома, знакамты дэвіз “Свабода. Роўнасць. Братэрства” быў блізка і самому Янку Купалу. Трохі ж пазней французкім шармам нападзіла асабістае жыццё Янкі Купалы ягонай жонка Уладзіслава Станкевіч. Маці яе, парыжанка Эмілія Станкевіч-Манэ, жыла ў плыні тамтэйшай культуры, мела прыхільнасць да французкай кухні і на беларускай зямлі, якая стала для яе другой радзімай. Цешча і кансультавала паэта, калі той у 1921 годзе перакладаў “Інтэрнацыянал”.

Пра розныя павязі Янкі Купалы з Францыяй гаварылі на вечарыне-выставе “Завуся я толькі Янка Купала”, якая ладзілася ў плыні праектаў да Міжнароднага дня роднай мовы, 135-годдзя Янкі Купалы ды 500-годдзя беларускага кнігадрукавання. “Выстава, падрыхтаваная ў Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы, панарамна прадстаўляе жыццё і творчасць Песняра. Пададзены вобразы ягоных твораў, увасобленыя вядучымі мастакамі-графікамі беларускай школы: гэта Васіль Шаранговіч, Георгі Паплаўскі, Міхал Басалыга, Барыс Заборай, — расказала супрацоўніца музея Марыя Барткова. — Такая імпрэза прадаўжае традыцыю беларускага дыялогу па святкаванні юбілеяў Янкі Купалы пад эгідай ЮНЭСКО, распачату ў 1962 годзе. Потым шырока адзначаліся і 100-я ўгодкі Песняра, калі яго імя было ўнесена ў спіс “Гадавіны выдатных асоб і гістарычных падзей на 1982 год”.

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Культурны дэсант да суседзяў

Мікалай Бойка

Беларусы Самарскай вобласці наведалі Арэнбург: паўдзельнічалі ў шматнацыянальным круглым stole, міжнародным фестывалі-конкурсе, сустраліся з супляменнікамі

Крэатыўна, з маладой энергіяй адзначалі сёлета Міжнародны дзень роднай мовы актывісты моладзева-

га аддзялення Самарскай абласной грамадскай арганізацыі беларусаў і выхадцаў з Беларусі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”. Па ініцыятыве Ірыны Глускай, прэзідэнта суполкі, святу прысвяцілі афіцыйны візіт у Арэнбург. “Для нас вельмі важна было напярэдадні Дня роднай мовы, які адзначаецца ў свеце дзеля зберажэння і пашырэння моўнай і культурнай разнастайнасці, быць разам з суайчыннікамі з суседняга рэгіёну, — расказала яна. — Як вядома, Бе-

ларусь адзначае сёлета 500-годдзе беларускага кнігадрукавання, і пра тое варта шырэй гаварыць і ў Расіі. Бо гэтая дата — сведчанне багатых культурных традыцый беларусаў, нашай адметнасці, актыўнай уключанасці ў еўрапейскія працэсы Адраджэння. 500 гадоў таму з’явілася друкаванае слова на старабеларускай мове. На жаль, не ўсе ведаюць пра даўнія традыцыі, карані беларускай мовы. Дылетанты нават кажуць, нібыта яна была... штучна створана

Ірына Глуская з гуртом “Каданс” у Арэнбурзе

большавікамі ў 20-я гады... Калі ж мы будзем лепш ведаць сваю гісторыю, то такія абразлівыя для ўсіх культурных людзей “домыслы” зможам аргументавана адпрэчваць. Да таго ж нам

цікава ўсталяваць міжрэгіянальныя і міжнацыянальныя сувязі паміж беларускай моладдзю Самарскага рэгіёну і моладзевымі суполкамі Арэнбургскай вобласці. → **Стар. 2**

КАРЫСНЫ ДОСВЕД

Культурны дэсант да суседзяў

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Вакальны ансамбль “Каданс” паказаў жыхарам і гасцям Арэнбурга прыгажосць беларускіх песень, нашу культуру. А дэвіз самарцаў у суседзяў быў такі: “Культура — мова сяброўства і нацыянальнай згоды”.

План візіту, які заняў з дарогай чатыры дні, быў насычаным, уключаў пытанні гуманітарнага ды культурнага, моладзевага ўзаемадзеяння, супрацоўніцтва. Прайшоў і абмен досведам працы на карысць міжнацыянальнага міру і згоды. У складзе дэлегацыі, якую ўзначаліла Ірына Глуская, быў актыў моладзевага аддзялення суполкі, шэсць салістак “Каданса” і яго мастацкая кіраўніца Іна Сухачэўская. Праводзілі творчы дэсант прыгожа: на Самарскі чыгуначны вакзал прыйшлі прадстаўнікі этнааб’яднанняў вобласці, члены праўлення суполкі “Руска-Беларускае Братэрства 2000”, родныя і сябры ўдзельнікаў паездкі. Ірана Шаміева, актывістка Лігі азербайджанцаў Самарскай вобласці, прыгатавала нават вялікі падарункавы торт з надпісам “Самара + Оренбург = ВМЕСТЕ”.

Дзень першы: моладзевы

Прыехаўшы на месца, самарцы азнаёміліся з этнападворкамі ў Культурным комплексе “Национальная деревня”. Прыём быў гасцінным і цёплым. Паказалі гасцям і адметныя мясціны Арэнбурга. І ў той жа дзень праходзіў круглы стол “Шматнацыянальны гарады: моладзевыя праекты міжнацыянальнага ўзаемадзеяння”. Сабраліся кіраўнікі розных моладзевых этнасуполак горада і вобласці. Самарцы дзяліліся досведам працы ў плыні падрыхтоўкі да Чэмпіянату свету па футболе-2018, матчы якога пройдуць і ў Самары. Расказалі пра падрыхтоўку да V Моладзевага форуму Прыволжскай федэральнай акругі “Волга-2017”: ён, ужо традыцыйны, пройдзе ў чэрвені

Цяпер беларусы Самары маюць новых сяброў у Арэнбурзе

На фестывалі ў Арэнбурзе “Каданс” выканаў дзве песні ў конкурснай праграме: “Чатыры сыны” на беларускай мове і “Золотая ярмарка” на рускай. У намінацыі “Эстрадны вакал: ансамбль” самарцы — лаўрэаты 1 ступені. У намінацыі “Эстрадны вакал: сола” Лізавета Глубінец — лаўрэат 1 ступені, а Вераніка Кузняцова — лаўрэат 3 ступені. У конкурснай праграме яны выконвалі адпаведна патрыятычную песню “Помнят люди” ды ўкраінскую лірычную “Я молюся за тебе”.

Візіт у Арэнбург прайшоў цікава, графік мерапрыемстваў быў шчыльным і насычаным. “Ад самарскай суполкі беларусаў, сябе асабіста шчыра дзякую ўсім, хто ўдзельнічаў у прыёме і размяшчэнні нашай дэлегацыі ў Арэнбурзе, — гаворыць Ірына Глуская. — Асаблівыя словы ўдзячнасці адрасую Віктару Мяфодзьевічу Пархамовічу, старшыні Арэнбургскай абласной беларускай культурна-асветніцкай грамадскай арганізацыі. Дзякуй таксама Кацярыне Ракавай, якая ўзначальвае Асацыяцыю нацыянальных моладзевых этнасуполак Арэнбургскай вобласці “Вместе”, яна ж і намесніца старшыні беларускай суполкі Арэнбургскай вобласці. Мы ўдзячны і Яшару Дурсун

Аглы Масімаву, старшыні грамадскай арганізацыі “Азербайджанская моладзь Оренбуржья”, і супрацоўнікам гасцінічнага комплексу “У Солохи” з іх дырэктаркай Аленай Залатаровай, і кіраўніцтву чувашскага Пабрэстарана “Чапай”. Нас гасцінна прымалі, нам стварылі камфортныя ўмовы — таму і ўсё задуманае мы здзейснілі. Будзем і далей працаваць на ўмацаванне і пашырэнне міжрэгіянальных і міжнацыянальных сувязяў, усталёўваць творчыя кантакты за межамі вобласці. Бо вельмі важна ведаць тых, хто жыве побач з намі, разумець іх звычаі — каб разам будаваць грамадства, заснаванае на ўзаемнай павазе”.

Ад рэдакцыі. Спадзяемся, беларусы Арэнбургскай вобласці прыоймуць ад супляменнікаў з Самары і досвед супрацоўніцтва з газетай “Голас Радзімы”. І пазаштатнага аўтара Мікалая Бойку мы папрасілі паспрыяць такім кантактам. У прыватнасці, было б цікава больш даведацца пра сучаснае жыццё згаданых у тэксце беларускіх вёсак Арэнбургскай вобласці, пра актывістаў тамтэйшай беларускай суполкі, іх сувязі з гістарычнай радзімай, цікавыя грамадскія справы.

ў Самарскай вобласці. Сёлета будзе там і шматнацыянальная пляцоўка. Гаварылі пра важны патрыятычны праект самарскіх беларусаў: складанне рээстра воінаў, якія былі прызваны з Куйбышаўскай вобласці, загінулі, абараняючы і вызваляючы Беларусь, і пахаваны на беларускай зямлі.

Абмяркоўвала моладзь і розныя іншыя пытанні. Па выніках моладзевага форуму падпісана трохбаковае Пагадненне аб ўзаемадзеянні ды супрацоўніцтве, мэта Пагаднення — міжрэгіянальныя кантакты, духоўна-маральнае, патрыятычнае выхаванне і асветы моладзі. Напрыканцы круглага стала яго ўдзельнікі абмяняліся сувенірамі, а самарскія беларусы падарылі новым сябрам друкаваныя выданні пра народы сваёй вобласці. І потым ужо ў неформальнай абстаноўцы, пад час чаювання, былі зацікаўленыя размовы. Дарэчы, і чаюванне было шматнацыянальным... Кіраўнікі этнасуполак частавалі гасцей нацыянальнымі прысмакамі, а самарцы здзівілі ўсіх смачным тортам, які прывезлі з сабой. Вечарам беларускі ансамбль з Самары “Каданс” разам з ансамблем “Белая Русь” з Арэнбурга паўдзельнічалі ў Фестывалі беларускай культуры на Беларскім

падворку. Гучалі прыгожыя народныя і сучасныя беларускія і рускія песні, беларусы згадвалі сваю гістарычную радзіму, расказвалі пра жыццё, справы беларусаў Самарскай і Арэнбургскай абласцей. У прыватнасці, самарцы даведаліся, што ў 1929-м беларускімі населенымі пунктамі Асякеўскага раёна Арэнбуржа лічыліся: арцель Бедната (66 чалавек), пасёлак Чырвоная Горка (108 чалавек), пасёлак Беларскі (139 чалавек). А ў Бугурусланскім раёне была вёска Новая Мікалаеўка, у якой жыло амаль 600 чалавек.

Дзень другі: творчы

На другі дзень гурт “Каданс”, яго салісткі бліскуча выступілі ў конкурснай праграме першага Міжнароднага фестывалю-конкурсу дзіцячай, юнацкай і дарослай творчасці “Ярце солнца таленты блистают”. Гэта толькі частка Міжнароднага праекта “Душа моей Родины”, які праходзіў пры інфападтрымцы Мінкультуры Расіі. Пра ўнікальнасць, высокае майстэрства артыстак з “Каданса” ведаюць глядачы розных рэгіёнаў Расіі, а таксама і ў Беларусі: гурт выступаў на фестывальных і святочных сцэнічных пляцоўках у гарадах на гістарычнай радзіме.

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Гасцінны горад Вісагінас

Прыгожае Свята беларускай песні зладзіў Беларускі культурны цэнтр “Крок”

Хоць песня аніколі не лішняя, аднак найлепш яна гучыць, калі — да месца і да часу прыйдзеца. І якраз так усё гарманічна і было ў Вісагінасе: там 24 лютага, на Масленіцу, беларускай песняй праводзілі Зіму. А зладзіў Свята беларускай песні Беларускі культурны цэнтр “Крок”. Шаноўнымі гасцямі на свяце былі прадстаўнікі гарадской улады Вісагінаса, сябры-беларусы з латышкага Даўгаўпілса.

У вялікай зале з сімвалічнай назвай “Дружба” паўтары гадзіны гучалі беларускія народныя і аўтарскія песні. Выконваў іх вядомы і за межамі Літвы мясцовы беларускі гурт “Світанак”. І слухачы разам з артыстамі спявалі такія песні, як “За Беларусь”, “Ой, братка беларус”, “Гаворка беларуская”, “Сустрэча з домам”, “Вёсачка”, “Добрым людзям” “Цешчыны драпікі”,

“Ночка цёмная”, “Цячэ рэчанька”, “Ой, каліна-маліна”, “Шэрая лашадка” ды іншыя. Гучала і песня на літоўскай мове “Duetas”.

Ганаровымі гасцямі свята былі мэр Вісагінаса Даля Штраўпайце, віцэ-мэр Наталля Гайваронская, дырэктар адміністрацыі Сяргей Міцкевіч, дэпутат гарадскога самакіравання і кіраўнік Беларускага культурнага цэнтра “Крок” Алег Давыдзюк, кіраўніца Даўгаўпілскага Цэнтра беларускай культуры Жанна Раманюўская.

У канцэрце хораша паўдзельнічалі і госці з Даўгаўпілса. Паэт Станіслаў Валодзька прачытаў свой верш “На Масленку”: бо якраз быў Масленічны тыдзень. А спявак Павел Прозар выканаў тры вядомыя песні на біс. Як знак вялікай павагі да гасцей з Даўгаўпілса прагучала песня “Чаромха” (музыка Альберта Белуса, словы Станіслава Валодзькі) — яе выканаў саліст “Світанка” Сяргей Шабадалаў. І яшчэ

Спявае саліст “Світанка” Сяргей Шабадалаў

ўвесь гурт “Світанак” выканаў песню “Беларускі дом” (музыка Аляксандра Рудзя, словы Станіслава Валодзькі), якая стала гімнам беларусаў Літвы.

Прыгожае, душэўнае Свята беларускай песні атрымалася ў Вісагінасе. Што ж, нашым сябрам можна ганарыцца тым, што ёсць у іх такія знатны, моцны, спеўны гурт “Світанак”. У наступным годзе, дарэчы, Беларускі культурны цэнтр “Крок” адзначаць яго 20-годдзе.

Варта дадаць, што Даўгаўпілскі

ВЕСТКІ

Гурт “Без білета” выклікае лета

Вядомы беларускі гурт, які перамог у намінацыі “Лепшы кліп года” на Нацыянальнай музычнай прэміі “Ліра” ў 2016 годзе, выпускаў кліп на новую песню

Летась вяселья беларускія музыкі на чале з лідэрам гурта Віталем Артыстам шмат вандравалі. Пабывалі, у прыватнасці, у беларусаў Іркуцка — там іх гасцінна сустракаў Алег Рудакоў, а таксама на востраве Пасхі ды ў іншых экзатычных месцах свету. Зняты ў тых паездках кліп на песню “Адрас — планета Зямля”, рэжысёра Міхаіла Бычанка, высока ацэнены.

А надаўна гэтая ж творчая каманда выпусціла кліп “Мы выклікаем лета!”. Што ж, у пару, калі беларусы па свеце пачынаюць спраўляць абрад Гуканне Вясны, варта падумаць і пра лета. Бо летні адпачынак ва ўсіх ужо не за гарамі. Новая песня — пра тое, як выкарыстоўваць песні ды танцы для захавання розуму і радасці жыцця. Надзвычай аптымістычная, зроблена ў духу лацінаамерыканскага рэгіона, паспела стаць хітом на жывых выступак гурта. Гляньце ў інтэрнэце — можа спадабаецца.

Марыя Астраўцэвіч,
г. Вісагінас, Літва

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

У песень — родная душа

Трыццаць гадоў адзначае народны фальклорна-этнаграфічны гурт “Вячоркі”. Яго стварыла ў сібірскай глыбінцы Валянціна Міхіенка, якая родам з вёскі Ермакі Цюменьскай вобласці.

Іван Ждановіч

30 гадоў — прыгожы юбілей! Ужо, як кажуць, і час, і людзі адшліфавалі ды й выпрабавалі на трывучасць, на патрэбнасць у гэтым свеце самую беларускую песню. А таксама й нястомных, таленавітых рупліўцаў, хто ў ёй жыве, хто песні самааддана служыць — і сам ад служэння таго мацнее, прыгажэе. Дарэчы, кіраўніца “Вячорок” Валянціна Дзмітрыеўна Міхіенка ды некаторыя іншыя спявачкі ў гурце — з часу яго заснавання. Лічы, палова жыцця ў песеннай плыні...

Варта ўдакладніць: што за песні ў рэпертуары “Вячорак”? Іх называюць: самаходаўскія. Бо на той час, у 1884-86 гады, калі паставілі ў глухой тайзе першыя хаты будучых Ермакоў хадакі-перасяленцы з Магілёўскай губерні Еўдакім Ягоравіч Мельнікаў ды Пракоп Емяльянавіч Крупнікаў, нават этнавызначэнне “беларусы” ў Расійскай імперыі было пад забаронаю. То як жа людзей з “Северо-Западного края” называць? Вось і назвалі — самаходамі, па адной прыкмеце: дабіраліся ў далёкую сібірскую далеч перасяленцы-беднякі пераважна сваім ходам. А ўсё ж, калі глянуць глыбей у карані адметнай самаходаўскай культуры, то лёгка знойдзем там усё нашае, роднае, беларускае. Тая духоўная скарбы, што ў сібірскіх суровых зімах, цяжкай штодзённай працы дапамагалі выжываць, станавіцца на ногі, выходзіць у людзі. Дарэчы, у выніку розных перасяленскіх хваляў

Валянціна Міхіенка прымае віншаванні на ўрачыстасці ў Вікулава

нашых там аказалася шмат. Калі мы, мінскія журналісты, былі ў сібірскіх супляменнікаў у лістападзе 2013-га, то пачулі ад Ганаровага консула Беларусі ў Цюмені Уладзіміра Шуглі: цяпер каля 50 тысяч сібіракоў вядуць сябе на Цюменшчыне беларусамі. Больш таго: адчуваюць сябе там сваімі — бо той багаты край нашыя ж продкі й асвойвалі.

Пра юбілей “Вячорак” мы даведаліся дзякуючы калегам Алесі Субоцінай ды Таццяне Сухавай з горада Вікулава: якраз там “прапісаны” беларускі фальклорны гурт. У раённай газеце “Красная звезда” журналісткі

пісалі, як ушаноўвалі нядаўна гурт, яго стваральніцу. Вялікі дзякуй, шаноўныя вікулаўцы, за павагу да нашай агульнай культуры! Вось фрагмент з тых публікацый: “Жыць “Вячоркі” збіраюцца доўга, трэба творча расці”. Так у інтэрв’ю яшчэ ў 1995 годзе сказала Валянціна Дзмітрыеўна. Ці магла яна ўявіць сабе тады, колькі дарог праедзе ансамбль, колькі высокіх узнагарод атрымае, колькі старадаўніх песень успомняць, перанясуць на сцэну, захаваюць для народа самадзейныя артысты? Вядома ж, не”. Журналісты пішуць, што ўсе 30 гадоў — гэта гады народнай любові,

гонару землякоў, здзіўлення і прызнання расіян і беларусаў.

А пачаў стварацца гурт у 1986-м пры Вікулаўскім ДOME культуры. Тады, згадаем, было модна выносіць на людзі старадаўнія песні, абрады, святы. І на Беларускім тэлебачанні, дарэчы, ішлі розныя фальклорныя праграмы, у тым ліку й з пачатку 70-х “Запрашаем на вячоркі”. А ў Вікулава ўраджэнка Ермакоў Валянціна Міхіенка разам з метадыстам па народнай творчасці запрасіла ў ДК мясцовых жанчын-спявачак, якіх у Вікулава ўжо ведалі: Ганну Плотнікаву, Надзею Мельнікаву, Марыю Бабушкіну, Ганну Зубкову,

Людмілу Пляшкову, Алену Шышову. Пра апошнюю й мы пісалі ў газеце “СБ. Беларусь сегодня” (“В гостях у потомков самоходов”, 24.01.2014). І пачалі п’явунні згадаць даўнія песні. А потым, як вобразна казала Валянціна Дзмітрыеўна, нібы скрозь сіта іх прапусцілі, каб выбраць найлепшыя. І на сцэну выйшлі ўжо летам 87-га — на абласным фестывалі народнай песні раён прадстаўлялі. Назвы ў гурта не было, і калі перад выходам на сцэну ў кіраўніцы спыталі, як жа спявачак аб’явіць, то яна чамусьці адказала: “Вячоркі”. Пэўна, з дзяцінства была ў падсвядомасці ермакоўскай беларускі такая свойская, беларуская назва. Так і засталася з гуртом на гады.

Што цікава: ішлі спевакі ў калектыву, рос ён у творчасці, хоць у аснове рэпертуру “Вячорак” — не рускі фальклор. Якраз беларускія песні з Ермакоў, своеасабліва сібірскай радзімы беларусаў-самаходаў, знаходзяць жывы водгук у сэрцах слухачоў. Бо гэта ж не проста песні, а — паданні, апавяданні пра жыццё ў даўнія часы. Гурт набываў досвед і майстэрства, шмат працавалі спевакі над вымаўленнем беларускіх слоў, адточвалі гучанне, пашыралі рэпертуар. І ўжо ў 1991-м “Вячоркі” атрымалі званне “Народны самадзейны калектыв”, а ў 1995-м Валянціна Міхеенка ўшанавана званнем “Заслужаны работнік культуры Расійскай Федэрацыі”.

Віншум з юбілеем, паважаныя “вячоркаўцы”! Спадзяемся на сустрэчы на беларускай зямлі!

ТРАДЫЦЫ

Навука ад бабулі Жэні

Кацярына Мядзведская

Вышываныя вырабы жыхаркі палескай вёскі Лактышы Яўгеніі Краўчук пабывалі на выставах у розных гарадах Беларусі ды ў замежжы

Багатае на таленты беларускае Палессе! Ці то паветра там нейкае асаблівае, ці то прырода сама творчыя сілы ў людзях абуджае, але што ні чалавек, то самародак. Летась пад час камандзіроўкі ў вёску Лактышы — гэта Ганцавіцкі раён Брэстчыны — шукала я роднасны сувязі беларускіх Матусевічаў ды аргенцінскіх Драздоў (“Суродзічы жывуць за акіянам”, ГР, 16. 11. 2016). Заадно пазнаёмілася з тамтэйшай вышывальшчыцай Яўгеніяй Краўчук. Лактышанка, гаворыць, карэнная, і прадзеда ў яе з тых мясцін. Шмат расказвала пра вясковае жыццё. Як, напрыклад, раней лён сеялі ды ўручную пасля церлі так, што аж скуру на руках часам здзіралі. Як травы лекавыя на зіму збіралі, сена жывёле назапашвалі. “Добра жылі, — усміхаецца Яўгенія Краўчук. — Рабілі, гаспадарку трымалі, то й галоднымі не хадзілі. Весела было! Песні спявалі, на вячоркі збіраліся”.

Цяпер аднажыве Яўгенія Іванаўна: муж Іван памёр 20 год таму. А дзеці ды ўнукі раз’ехаліся — хто ў Мінску ды

Ганцавічах, хто ў суседніх Кукоях, а хто й за мяжой. Сустрэцца з роднымі — заўсёды радасць для бабулі. Хоць, кажа, не забываюць, наведваюць. Летам дапамагаюць з агародам, на зіму прывозяць кнігі, часопісы. “Які ж яшчэ занятак у вёсцы ў маразы? — пытаецца. — Хіба што рукавіцы звязаць альбо шарпэткі. Павышываць тагосяго...” І тут вочы субяседніцы нека незвычайна заблішчэлі. “Праходзьце ў залу, пакажу скарбы...”, — запрасіла. Як пераступіла парог пакоя, то заблішчэлі вочы і ўсхвалявана застукала сэрца ўжо ў мяне. Вышываныя навалачкі на падушках, абрус, шторы, саматканя дываны... Усё зроблена рукамі Яўгеніі Іванаўны. Некаторым навалачкам, кажа, болей за 60 год! Вышывала іх яшчэ да вяселля, збірала сабе пасяг. І цяпер яны як новыя!

“У мяне ж і дочки вышываюць, і ўнучкі, — працягвае Яўгенія Іванаўна. — Некаторыя з рэчаў дачка Марыя ў Ганцавічы забрала, ёй яны для работы патрэбныя. Выставы ладзіла... Нават за мяжой мае працы пабывалі!” Пасля з сапраўднага куфру дастала бабуля і яшчэ адну каштоўную для яе рэч: нумар газеты “Савецкае Палессе” ад 7 мая 2016 года. Там артыкул пра дачку “Як Марыя Муха спадчыну збірала”. Напісалі калегі мае, як была дырэктарка Ганцавіцкага дома

рамёстваў, кіраўніца клуба “Багач” Марыя Іванаўна першай у раёне пачала збіраць унікальную калекцыю старадаўніх ручнікоў, сурвэтак, поцілак, строяў, прылад для ткацтва ды іншых вырабаў. І як абыходзіла з вялікім мехам за плячыма малыя і вялікія вёскі Ганцавіцкага раёна, знаёмілася з мясцовымі майстрамі, збірала звесткі пра старадаўнія рамёствы і рэчы. Ёсць у тэксце й падзяка маці: “Вышываць, ткаць навучылася ад маці, Яўгеніі Краўчук, якая на ўсе рукі майстрыха. Тая без працы ніводнага дня пражыць не можа”.

У 2011 годзе за дзейнасць па адраджэнні ды захаванні народных рамёстваў Ганцавіцкі дом рамёстваў, а Марыя Іванаўна была на той час яго дырэктаркай, быў адзначаны Спецыяльнай прэміяй Прэзідэнта Беларусі. І гэта — асаблівы гонар Яўгеніі Іванаўны за дачку.

Пазней я звязалася з Марыяй Іванаўнай па тэлефоне. Яна расказала: “У ДOME рамёстваў сабрана вялікая аўтэнтычная калекцыя ручнікоў, прадметаў традыцыйнага беларускага касцюма, абрусаў, сурвэтак, пано... Ёсць сярод іх і працы маці. Вышываюць ды ткуць, канешне, і маладыя майстры. Старыя ручнікі служаць нам узорами. Усяго ў калекцыі — болей за сто прадметаў. І гэтыя скарбы можна

Яўгенія Краўчук з Лактышоў не стамляецца вышываць

пабачыць не толькі ў ДOME рамёстваў: мы ўдзельнічаем ва ўсіх святочных мерапрыемствах раёна, выстаўляемся ў “Гарадах майстроў” у розных мясцінах Беларусі. Неаднойчы бывалі ў Польшчы, Літве, Латвіі”.

Вось якая, аказваецца, карысная і цікавая бабуліна тая навука: нават на адлегласці сёння дзяўчаты вучацца вышываць — па ўзорах Яўгеніі Іванаўны ды іншых вясковых майстрых. Хоць і ў новай форме — гуртках ды клубах па інтарэсах — але ж перадаецца маладым старадаўняе майстэрства, не забываецца!

Дарэчы. Пасля выхаду ў нашай газеце артыкула “Суродзічы жывуць за акіянам” (пра тое, што родныя людзі аргенцінскіх Драздоў па гэты час жывуць у беларускіх Лактышах)

у рэдакцыю даслаў ліст аргенцінскі пісьменнік Анібал Гараглія. Напісаў, што знаёмы з сям’ёй Драздоў, ведаў і Ульяну і Платона, якія пераехалі ў 1938 годзе ў Бярысу, іх дзяцей: Аляксандра, Івана, Юлію. Былая ж лактышанка Ульяна Дрозд (у дзявоцтве Матусевіч) настолькі ўразіла хлопчыка дабрынёй, спагядлівасцю, шчырасцю, што ён прысвяціў той жанчыне апавяданне-ўспамін. Перадаповед і само апавяданне змешчаны сёлета ў №2 часопіса “Беларусь. Belarus” на пяці мовах: беларускай, англійскай, польскай, іспанскай, кітайскай. Часопіс можна знайсці ў інтэрнэце — на партале медыяхолдынга “СБ. Беларусь сегодня” <https://www.sb.by/magazine/79/> Так што лактышанскія гісторыі разыходзяцца па свеце.

ДЫЯЛОГ КУЛЬТУР

Мастацтва на дваіх

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

У Фёдара Свісцільніка радзіма — Украіна. І хоць ён доўгія гады жыве ў Беларусі, але ж любіць Украіну: як рідную мату. Да Беларусі прыкіпеў душой — тое бачна і па карцінах. У Радзавічых ён упадаеў месца, што нагадвае яму пра зямлю, дзе нарадзіўся. І ён навучыўся ў творчасці злучаць у цэльныя кампазіцыі далёкае і блізкае, ён умее зберагаць — і ажыўляць тую захаваную імгненні памяць на сваіх палотнах.

У мітусні паўсядзённых спраў мы не заўсёды заўважаем гэту навакольную прыгажосць. А на выставе, дзякуючы майстэрству мастакоў, захапляемся ёй, падоўгу стаім перад кожнай карцінай. Што хочам зразумець, разгледзець? Можа, шукаем у мазках, рысках, колерах ды іх спалучэннях тое, што нагадае нам пра нешта роднае? Стаім вось у Нацыянальнай бібліятэцы — а чуюм, пэўна, кожны сваё... Хто парыванне марознага снегу (як у далёкай Інцы, горадзе майго дзяцінства...), хто — шолохі травы пад лёгкім подыхам ветрыку, а хто й брэх сабакі ў вечаровай вёсцы. Ад такіх згадак сэрца пачынае біцца часцей, і ў галаве — быццам свежасць лясных фіялак... Пэўна, гэта і ёсць пачуццё Радзімы.

На вернісажы было, скажам так, вельмі спрыяльнае гукавізуальнае атачэнне, каб у думках перанесціся ў далёкае мінулае. На пачатку мінулага стагоддзя, сцвярджаюць даследчыкі літаратуры, Тарас Шаўчэнка істотна паўплываў на развіццё беларускай літаратуры. Для яго наша зямля не была чужой ды незнаёмай: праз Беларусь ён некалькі разоў праязджаў. Свае дарожныя назіранні выкарыстаў у аповесці “Музык”. А Янка Купала, Якуб Колас, Максім Багдановіч лічылі Кабзара сваім духоўным бацькам. Пэўна, і вучні Фёдара Свісцільніка, у тым ліку і Аляксандр Акуціёнак, з вялікай павагай ставяцца да

СЕРГЕЙ ЛАЗЮК

Выстава мастакоў у Нацыянальнай бібліятэцы — прыгожы дыялог дзвюх культур

настаўніка. Сімвалічна, што вось такая выстава прымеркавана да дня нараджэння Кабзара. Для тых, хто прыйшоў на вернісаж, яна стала сімвалам сяброўства двух народаў.

На вернісажы нас чакала яшчэ адно адкрыццё. Прэзентацыя выста-

вы суправаджалася выступленнем зборнага хору “Натхненне” Беларускага дзяржаўнага педуніверсітэта імя Максіма Танка пад кіраўніцтвам Ларысы Ядлоўскай. Цёпла і шчыра гучалі беларускія і украінскія песні. Дарэчы, у хоры спяваюць украінскія, рускія, беларускія і нават кітайскія студэнты. А калі загучала украінская народная песня “Реве та стогне Дніпр широкий” на вершы Тараса Шаўчэнкі, то ўся зала ўстала.

І нібыта магутны вечер з Дняпра ўварваўся ў залу, і паветра калыхалася, і велічны спеў гучаў — як гімн Украіне. Спявалі ўсе. І як спявалі!!! Проста дрыжыкі па скуру... І слёзы на вачах...

Што ні кажыце, а мастацтва — і выяўленчае, і песеннае... — гэта вялікая сіла. Нібы глыток свежага паветра пасярод гарадскога шуму і

мітусні. Творы сапраўднага мастацтва могуць не толькі ўпрыгожыць нашу паўсядзённае жыццё, напоўніць сэрцы плынным эмоцыям і думкам. Яны могуць і аб'ядноўваць пачуцці, думкі, волю цэлых народаў. Так што цяпер сябрам і знаёмым я раю наведаць выставу “Захаваная імгненні”: каб прайсці сеанс тэрапіі ад чэрствасці, абьякавасці ды “замыленасці” позірку на цуд пад назвай Жыццё.

ЖЫВАЯ МОВА

Назаві яе зязюлькаю

Іван Іванаў

На занятках па беларускай мове, якія праходзяць у офісе іркуцкага Беларускага клуба “Крывічы”, можна даведацца шмат цікавага

Беларусы Іркуцка не стамляюцца асвойваць моўныя скарбы свайго народа. Удалечыні ад Бацькаўшчыны і варта практыкавацца ў роднай мове — каб не забывалася. Між тым заняткі ў Іркуцку можна параўнаць з гульні “Што? Дзе? Калі?”. А цікавостак нават пры параўнанні некаторых слоў, выразаў з рускай і беларускай моваў знойдзецца шмат.

Ці падобная беларуская мова на рускую? Так, але не ва ўсім! Тое відаць і з таго запрашальніка на заняткі, які даслаў нам грамадскі актывіст Алег Рудакоў. Ці ведаеце вы, напрыклад, чым кіраваўся расійскі акадэмік Дзмітрый Языкоў, калі ў сярэдзіне XIX стагоддзя называў “Белорусский язык — отцом Великороссийскому наречию”? Вось і я, дарэчы, не ведаў. Так што карысна заглянуць у інтэрнэт...

Звяртае Алег Рудакоў увагу, што ў рускай мове значэнне слова “блага” — станючы, азначае: добра. А ў беларускай “блага” — значыць дрэнна. Таму, дарэчы, беларусы царкоўнаславянскае слова Благовещение перакладаюць як Дабравесце.

А яшчэ на іркуцкім слэнгу аўтобус №1 называюць “Аднёрка”. Гэта, лічыць Алег Рудакоў, з-за ўплыву беларускай мовы. Нашых там даволі шмат, ды і слова “аднёрка” бліжэй, кажа, да “адзінка”, чым да “единица”.

Яшчэ адметнасць. Калі беларускі хлопец назаве дзяўчыну “зязюлька”, то ёй гэта даспадобы: у беларускай міфалогіі зязюля — птушка-прадвесніца лёсу. Калі ж рускі хлопец назаве дзяўчыну “кукушкой”, то можа й “сдачы получить”. Бо ў рускай міфалогіі птушка сімвалізуе... дрэнную, неклапатлівую маці: яна ж сваіх дзетак не гадуе, а падкідае яйкі ў гнёзды іншым птушкам.

РАЗАМ

Паэзія вырастае з любові

У Цэнтральнай гарадской бібліятэцы латышкага Екабпілса прайшла творчая сустрэча з беларускім паэтам Станіславам Валодзькам

Жыццё беларускіх суполак у замежжы найцікавейшае там, дзе прыкладваюць намаганні творчыя, таленавітыя асобы. З ліку такіх і вядомы даўгаўпільскі паэт, адзін з сузаснавальнікаў суполкі “Уздым”, член Саюза пісьменнікаў Беларусі Станіслаў Валодзька. Па сутнасці, гэта дзякуючы ягонаму таленту і стала магчымай сустрэча ў Екабпілсе. Яе сумесна ладзілі 14 лютага, у Дзень закаханых, Цэнтральная гарадская бібліятэка і екабпілскае Беларускае таварыства “Спатканне”, якім кіруе Валянціна Дарашчонак. У прыгожы, сонечны,

напоўнены любоўю і паэзіяй дзень дэлегацыя беларусаў з Даўгаўпілса і накіравалася ў гасці да сяброў-беларусаў.

Тэма сустрэчы была акрэслена паэтычным радком: “Гару ўвогнішчы свайго каханья”. Высокае пачуццё, здольнае тварыць чуды, а часам і пакутлівае, балючае, ці то з ноткамі светлай тугі асвятляе многія вершы Станіслава Валодзькі. Шэраг з іх ён прысвяціў роднай Беларусі, яе звычаям і традыцыям, бацькам і землякам. Ён прызнаецца ў любові таксама Латвіі ды Латгаліі, дзе жыве ўжо шмат гадоў. Любоў, якую паўніцца чуйнае сэрца паэта, дапамагае яму ствараць вершы, прысвечаныя знакамітым людзям, прыродзе як Латгаліі, так і Беларускага краю. З любові да ўсяго таго, што называюць працягам жыцця,

вырастаюць і ягоныя шматлікія вершы, прысвечаныя дзецям. І ў той вечар у бібліятэцы гучалі вершы паэта, а таксама песні на яго вершы.

Вядучай на вечарыне была супрацоўніца бібліятэкі Лілія Кірылава. Прадставіла гасця-паэта, расказала, як ідзе ўраджэнец Астравецкага раёна па жыцці, пра ягоныя творчыя дасягненні. Як вядома, Станіслаў Валодзька піша вершы і для дарослых, і для дзяцей, робіць пераклады з латышскай, латгаліскай, рускай, польскай моў на беларускую. Цяпер многія з яго твораў пакладзены на музыку і гучаць на канцэртах — як у Латвіі, так і за мяжой.

Кіраўніца Даўгаўпілскага Цэнтра Беларускай культуры Жанна Раманоўская адзначыла: Станіслаў — не “кабінетны”

паэт. Удзельнічае ў імпрэзах, сустрэчах, сваёй творчасцю робіць важкі ўнёсак у зберажэнне і пашырэнне духоўных каштоўнасцяў беларусаў. Ён расказвае свету пра беларускую культуру, і дзякуючы ягонай творчасці ды й актыўнай грамадскай дзейнасці ствараюцца ды ўмацоўваюцца сяброўскія стасункі паміж двума брацкімі народамі. А таксама паміж рэгіёнамі Латвіі ды Беларусі, іншых краін. Жанна чытала вершы паэта. А Юлія Хмяльніцкая з вальскага ансамбля “Пралескі” Даўгаўпілскага ЦБК спявала песню на ягоны верш “Наш масток” — музыка Альберта Белуса. Потым гучалі дзве народныя песні ў перакладзе на беларускую мову з латышскай “Vai ta mana vaina bija” ды з латгаліскай “Aiz ezera balti berzi”.

Хлеб ды соль Станіславу Валодзьку

Свае віншаванні да Дня закаханых у Екабпілс прывезлі яшчэ і ўдзельнікі ліванскага ансамбля “Узоры” Яўген Пашкевіч і Лідзія Знотыня.

Асноўная праграма вечарыны рыхтавалася суполкай “Спатканне”. Мясцовы гурт “Завіруха”, якім кіруе Вольга Прановіч, спяваў песні “Завіруха”, “Дранікі”, “Маналог цешчы”, латышскую народную ў перакладзе на беларускую

мову “Mana bēda”. Гучалі вершы Станіслава Валодзькі ў выкананні Валянціны Дарашчонак, Тамары Бухціяравай, Веранікі Танаевай, Яўгеніі Бараноўскай.

Паэтычна-музычная вечарына ў Екабпілсе атрымалася вельмі сугучнаю Дню закаханых: цёплаю, душэўнаю.

Марыя Памецька, Екабпілс — Даўгаўпілс, Латвія

Заснавальнік:

Установа Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь «Рэдакцыя газеты «Советская Белоруссия».

Вул. Б. Хмяльніцкага, 10, 220013, Мінск

Рэдактар

Віктар Міхайлавіч Харкоў

Адрас рэдакцыі:

пр. Незалежнасці, 44, Мінск, 220005

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 61.

Выдадзена 2 сакавіка 2009 г. Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Бюро па рэкламе:

Тэл. +375 17 290 60 11

Тэлефон рэдакцыі:

+375 17 288 17 82;

факс: +375 17 290 68 31

Е-mail: golas_radzimy@tut.by

Аб'ём выдання: 1 друк. арк.

Выходзіць 1 раз на тыдзень

Тыраж: 1930, Заказ: 341

Газета надрукавана на Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку»». ЛП №02330/106

ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Час падпісання ў друк: 20.10

Выходзіць 1 раз на тыдзень

ЛП №02330/106

ад 30.04.2004. Праспект Незалежнасці, 79, 220013, Мінск

Пазіцыі рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.

© “Голас Радзімы”, 2017